

DARINKA ZELINKA
1899–1991

V svojem 92. letu starosti je 23. julija 1991 umrla slovenska umetnostna zgodovinarica gospa Darinka Zelinkova. Od nje smo se stanovski kolegi poslovili na ljubljanskih Žalah, žaro s posmrtnimi ostanki pa so sorodniki položili v družinsko grobnico v Litiji.

S spoštovanjem se umetnostni zgodovinarji spominjamo sivolase gospe s klasično lepim obrazom, postavne in uglajene dame in dobre kolegice, ki nas je vedno znova presenečala s svojim izbranim in pretanjenim okusom. Bila je tih in miren človek, ki je svoje probleme reševala vedno sama s seboj in tako zakrivala svojo notranjo globino. Fotografije iz njene mladosti pričajo, da je imela bujne, izrazito svetlorumene lase, zaradi katerih jo je Ivan Cankar, ko je s šolskim razredom obiskala njegovo hišo na Rožniku, imenoval cingeljček.

Darinka Zelinka se je rodila 3. januarja 1899 v Šmartnem pri Litiji kot edini otrok litijskemu notarju Ivanu Gregorčiču in materi Kristini Kobler. Šolala se je na ljubljanskem liceju, pozneje prestopila na gimnazijo in leta 1917 maturirala. Svojo življenjsko pot je začela kmalu po maturi kot bančna uradnica v Ljubljani. Ko se je z 22. letom poročila z bančnim uradnikom Emanuelom Zelinkom, je zapustila službo in se z možem preselila najprej v Hrastnik, potem pa v Celje, kjer se je ponovno zaposlila v banki. Po moževi smrti in po končani drugi svetovni vojni se je kot vdova preselila nazaj v Ljubljano in do leta 1950 službovala v direkciji kemijske industrije. Čeprav že priletna, je zbrala ves svoj pogum in se odločila, da uresniči svojo tiho mladostno željo.

Leta 1949 se je vpisala na Filozofsko fakulteto v Ljubljani in s šolanjem ob delu v petih letih dokončala študij umetnostne zgodovine in etnologije.

Ko je že med študijem 1951 nastopila službo v Narodnem muzeju, je takoj prevzela vodstvo novo ustanovljenega Kulturnozgodovinskega oddelka in tesno sodelovala s slovenskimi muzealci sedanje starejše generacije. Njeno

prvo večje in zelo zahtevno muzejsko delo je bila revizija umetnoobrnega fundusa (zadnja do takrat je bila opravljena 1909) in dodatna inventarizacija obsežnega kulturnozgodovinskega gradiva, pridobljenega 1951 iz Federalnega zbirnega centra. Njen tolerantni odnos do teh nalog, ki v danih okoliščinah niso bile lahke niti hvaležne, je najbolj prihajal do izraza ob trikratni selitvi vseh muzealij iz neustreznih, nepreglednih in predvsem nestalnih prostorov. Vselej jih je prevzemala radovoljno in brez sleherne dvomljive pripravljenosti.

O njeni zavzetosti za delo govori vrsta nalog, ki se jih je vedno lotevala s predanostjo stroki in svojemu muzeju. Pod njenim štirinajstletnim vodstvom je Kulturnozgodovinski oddelek začel oblikovati svoj obraz in zaoral prve brazde na širokem polju kulturnozgodovinskih tem. Občasne razstave, bodisi njene avtorske ali skupne oddelčne, ki so se vrstile od leta 1954 v lastni ustanovi in na gostovanjih v drugih muzejih, so bile vselej opravljene smotrno in zanesljivo. Med prvimi takimi akcijami sodi leta 1951 opravljen izbor gradiva za ureditev muzejske zbirke sakralne umetnosti na Blejskem otoku. Leta 1957 je po njenem scenariju potekala prva postavitve stilnih ambientov na blejskem gradu.

Pomembno delo je opravila z zbiranjem kovinskih umetnoobrnih predmetov in se s tako odbranim gradivom iz Slovenije pridružila beograjskim kolegom na veliki razstavi Obrada metala u Jugoslaviji (1956). Z ljubljanskim zgodovinarjem dr. Josipom Malom je zbirala gradivo za razstavo Barok na Slovenskem, v spremnem katalogu pa objavila članek Umetna obrt na Slovenskem (1961).

Med njene organizacijske dejavnosti sodi tudi vrsta gostujočih razstav v Narodnem muzeju in razstave, ki jih je priredil oddelek. Z vso vnemo se je lotila iskanja kulturnozgodovinskega gradiva in organizacije razstav Turški vpadi na slovenska tla (1958) in Napoleonove Ilirske province (1964). Deleža, ki ga je imela pri postavitvi teh prvih zgodovinskih razstav v Narodnem muzeju, nikoli ne bo mogoče izbrisati iz našega zgodovinskega spomina.

Kmalu po prihodu v muzej je v dogovoru s svojim profesorjem dr. Francetom Steletom izbrala za svojo diplomsko nalogo strokovno obdelavo zbirke koptskih tkanin. S to kolekcijo, ki šteje 52 tkanih in vezenih fragmentov od 6. do 10. stoletja in ki od prihoda v Narodni muzej leta 1890 nikoli ni bila predmet študijskega preučevanja, je uspešno zaključila študij umetnostne zgodovine. S svojo vztrajno prizadevnostjo in poglobljenimi raziskavami je zbirko predstavila javnosti na občasnih razstavah v Narodnem muzeju v Ljubljani in v muzejih uporabne umetnosti v Zagrebu in Beogradu. Trajno obeležje je dala tej pomembni zbirki z objavo gradiva v samostojni številki *Situle* (6, 1963), zborniku razprav Narodnega muzeja. Zelinkovi gre zasluga, da se je zbirka koptskih tkanin vključila v svetovni seznam ohranjenih tekstilij s področja koptske umetnosti, s katerimi se v svetu ponašajo le redki muzeji.

Prva se je lotila raziskave slikanega usnja v Sloveniji. Zbrala je redko ohranjene fragmente tapet, poslikane antependije, mašne plašče in blazine iz

17. in 18. stoletja, jih predstavila na razstavah v Ljubljani (1960) in Beogradu (1961), izsledke iz te umetnoobrtne panoge pa objavila v ljubljanski *Kroniki* (IX/1, 1961) in v beograjskem zborniku muzeja uporabne umetnosti (6–7, 1961).

V letu 1965 je Darinka Zelinka odšla v pokoj. Dolgo potem je redno obiskovala muzejske in galerijske razstave in se še živo zanimala za dogodke v kulturi. Kolegi smo jo obiskovali v njenem majhnem apartmaju v domu upokojencev na Taboru v Ljubljani in ji sproti prinašali sveže publikacije iz muzejskih in galerijskih ustanov. Na njenem balkonu so vedno cvetele rože, ki jih je gojila do pozne starosti, na nočni omarici pa ni manjkalo *Naših razgledov*, ki jih je po opešanem vidu brala kar z lupo.

Od prvega dne, ko je stopila med slovenske muzealce – kljub času, v katerem se je znašla in ki ji ni bil vedno naklonjen –, smo jo vsi po vrsti klicali gospa Zelinkova. Zaradi njenega kultiviranega odnosa do ljudi in zaradi njenih visokih moralnih kvalitiet bo ostala vsem muzealcem današnje starejše generacije v spominu kot zelo spoštovana in dobra kolegica.

Vesna Bučič